

Nr 309.

Av herrar **Sten** och **Sandler**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förvärv av aktier i Bergslagernas med flera järnvägsaktiebolag.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 242 hemställas om bemyndigande för Kungl. Maj:t att godkänna föreliggande överenskommelse mellan förstatligandeberedningen i kungl. järnvägsstyrelsen samt bl. a. Gävle stad angående förvärv av aktier i Bergslagernas med flera järnvägsaktiebolag.

I samband med förvärvet av aktierna i Gävle-Dala m. fl. järnvägsaktiebolag tillåta vi oss framföra följande önskemål.

Från styrelsen för Gävle-Dala järnvägsaktiebolag har hos järnvägsstyrelsen hemställts, att bolaget av årets vinst finge disponera ett belopp av högst 400 000 kronor att användas till uppförande av ett pensionärshem i Gävle i första hand avsett för bolagets äldre pensionärer och sedermera, i den mån lägenheter bliva lediga, även för SJ:s i Gävle boende pensionärer i små omständigheter.

Som motiv härför har bolagsstyrelsen anfört, att från tidigare skeden av järnvägsföretagets verksamhet ett antal f. d. anställda fortleva, vilka komma i åtnjutande av relativt låga pensioner. På grund av tidigare lägre allmänna lönenivå ha de ej ägt tillfälle till att genom självpensionering förbättra sina villkor, medan nuvarande befattningshavare efter statsövertagandet vid sin avgång ur tjänsten komma att få tillräkna sig högre dyrortsgraderade pensioner. Det har därför synts bolagsstyrelsen att dessa pensionärer, vilka plikttroget och verksamt bidragit till företagets framgång, på goda skäl kunna göra anspråk på att i samband med förstatligandet bliva ihågkomna.

För det pensionärshem om ett 30-tal lägenheter, som tillämnats, ha kostnaderna beräknats till ca 400 000 kronor. I ett sådant hem skulle samma årshyra som i stadens övriga pensionärshem eller f. n. 180 kronor för ett rum och kokvrå och 270 kronor för ett rum och kök kunna tillämpas. Gävle stad har under hand förklarat sig villig att gratis tillhandahålla välbelägen tomt och att ikläda sig de årliga kostnader för hemmets upprätthållande, vilka ej täckas av hyresinkomsterna.

Bolaget har ansett att dess ekonomi utan svårighet skulle tillåta förslaget förverkligande, enär järnvägsrörelsen lämnat gott resultat för år 1946 och bokslutet utvisat större överskott än någonsin sedan bolagets tillkomst år 1855.

Järnvägsstyrelsen, till vilken frågan enligt 4 § i den mellan förstatligandeberedningen och staden träffade överenskommelsen hänskjutits för medgivande, har i sitt svar framhållit, att det angivna sociala syftet synts sty-

relsen mycket behjärtansvärd. Den hade följaktligen funnit rimligt och motiverat, om ett beslut av samma innebörd som det nu ifrågasatta fattats av järnvägsbolaget i så god tid, att åtgärden kunnat påverka det i § 1 av förenämnda överenskommelse angivna priset per aktie, varvid kostnaden för kapitalinsatsen kommit att drabba i huvudsak de personer och samfälligheter, som eventuellt kunna anses stå i moralisk tacksamhetsskuld till förevarande pensionärer. Järnvägsstyrelsen förklarar emellertid, att i nuvarande skede av förvärvsproceduren åtgärden skulle innebära disposition av statsmedel samt medföra en vid sagda överenskommelses träffande opåräknad framtida belastning av statens järnvägar, varför järnvägsstyrelsen såväl av formella som realekonomiska skäl funne sig förhindrad att lämna det begärda medgivandet.

Järnvägsstyrelsens invändningar mot förslaget må vara formellt berättigade. Vi vilja emellertid peka på, att de förhandlingar om statsövertagande, som ägt rum, förts mellan representanter för staten och Gävle stad och varit av brådskande natur. Bolagets styrelse har icke varit i tillfälle att påverka förhandlingarnas slutliga resultat. I övrigt har förslaget icke ansetts böra av styrelsen föras fram, förrän överskottet för 1946 kunnat med visshet fastställas och plan för disposition därav upprättas.

Oavsett detta finna vi den hemställan, som gjorts av järnvägsbolaget, präglad av tanken på sådan social rättvisa och omvårdnad, som brukar röna statsmakternas välvilja. Vi vilja också påpeka det faktum, att, när Trafikförvaltningen GDG förstatligats, en ny distriktsförvaltning med flera sektioner kommer att upprättas i Gävle. Härigenom uppstår ett i motsvarande grad ökat bostadsbehov. Därest förslaget om ett pensionärshem realiserats, torde detta i hög grad komma att bidra till lättandet av de nyinflyttades bostadsbekymmer. Det 30-tal lägenheter, som skulle bli lediga efter de pensionärer, som skulle beredas plats i pensionärshemmet, skulle sålunda genom stadens fastighetsförvaltning i stor utsträckning kunna ställas till förfogande för hit inflyttade statsbanetjänstemän.

Med stöd av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 242 måtte medgiva, att av Gävle-Dala järnvägsaktiebolags vid tillträdesdagen kvarstående vinstmedel högst 400 000 kronor må få disponeras för uppförande genom Gävle stads försorg av ett pensionärshem i första rummet avsett för Gävle-Dala järnvägs nuvarande pensionärer och under förutsättning, att staden dels tillhandahåller fri tomt och dels ombesörjer och bekostar pensionärshemmets förvaltning.

Stockholm den 20 maj 1947.

H. Sten.

Rickard Sandler.
